

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De laude scripto[rum] pulcherrimus tractatus d[omi]ni
Joha[n]nis tritemij abbatis Spanhemensis ordinis sancti
benedicti de obserua[n]tia burßfelden[sis] ...**

Trithemius, Johannes

Maguntinu[m], 1494

Commendatio vtilitatis sacre scripture. ii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31333

†
Quid hac arte salubrius: quid cōmendabilius pietate?
quā deus diligit, angeli colunt, celi ciues vniuersi venci-
rantur. **H**ec est eī que fidelibus arma fabricat contra
hereticos: que superbos deijcit, demones spoliat sua for-
titudine, et normā viuendi ponit christianis. **H**ec est que
infcios docet, pusillanimes corroborat, deuotos colit,
amore complexatur pacificos. **Q**uid est qđ digne in lau-
dem scriptoris a me possit dici? **Q**uicquid dixerō laudi-
bus eius inferius est, quia prius in me angustus artabi-
tur spiritus, qđ tanto cōdigna honori desit materia. **C**ō-
tingit michi fateor, qđ imperitis oratoribus plerūq; so-
let accidere, qui rerum de quibus loqui ceperāt maiesta-
te cōterriti, nec loqui possunt quod sentiūt, nec ppter ven-
recundiā tacere presūmūt. **S**icq; fit, ut dum ordinem et
regulas dicendi transire metuūt, a pposito utilitatis ca-
dunt. **N**am sicut spiritus pphetie aliquādo etiā pphetas
ad tempus valiter deserit, ita oratorib; quoq; nō semp
adeſt vſitata facundia. **Q**uanto ergo facilius michi trem-
or incutitur, qui nec rhetor sum, nec idoneus exorna-
re latam sermone materiā. **D**eret lingua palato iam ari-
da, spiritus premit sicca precordia, tremet intinctus ite-
rum calamus, in solo viget pectore desiderū et amor scri-
ptoris. **C**um ergo defecerim nemo materiā sed verba no-
uerit defuisse loquenti. **F**aciam tamen christo iuuāte qđ
potero, cū sola charitas nrī sit causa laboris, que omnia
posse rite predicatur.

Cōmendatio utilitatis sacre scripture.

Cap. ii.

Utrum anteq; laudes et utilitatē scriptorū vli-
terius psequamur, libet in cōmendationē sa-
cre scripture laxare paulisper calamū, vt fra-
tres qui ad scribendi studiū prouocandi sunt
prius in amorem sacre scientie prouocentur. **N**isi eī pa-
teat utilitas operis, animum non flectet suasio laboris.
Scriptura itaq; sacra fratres charissimi nobis ad mulo

ta utilis est: que quasi nauicula in hoc mari magno ama-
tores suos sine periculo transducit ad litus: dum men-
tes a terrenis ad celestia eleuat: dum tribulacōnes nuti-
gat. dum labores leuigat. dum uicia extirpans. virtutes
plantat. **I**psa enim charitatē accendit: auget fidem. deu-
otionem excitat: nutrit veritatem. **Q**ui hanc amauerit
beatus est: si tamen in semitis eius vsq; ad mortem per-
manserit. **M**elior est acquisitio eius negociatione auri et
argenti: primum et purissimi fructus eius. **P**reciosior est
cunctis opibus scientia scripturarum: et omnia que in
hac vita desiderantur ab hominibus: huic non valent com-
parari. **L**ongitudo dierum in dextera eius: et in sinistra
illius diuicie et gloria. **T**erminus illius vite pulchre: et omnes
semite eius pacifice. **L**ignum vite est his qui apprehen-
derint eam: et qui tenuerint eam beati. **I**psa enim cor ho-
minis purificat: intellectum sui amatoris illuminat: affectum
dulciter accendens inebriat. **H**anc amari et exquisiti a
iuuentute mea: in sponsam elegi eam: et amator factus
sum forme illius. **G**enerositatem illius glorificat contu-
bernium habens dei: sed et omnium dominus dilexit illam.
Doctrinam enim est discipline dei: et electricam operum illius.
Spectiosior est sole: et super omnem dispositionem stella-
rum. luci comparata inuenitur prior: quia lumen eius a
tenebris nunquam extinguitur. **Q**ui amat scientiam scriptu-
rarum: stabilietur in pace habitaculum eius. **N**on enim
habet amaritudinem conuersatio eius: nec reditum conuictus
illius: sed leticiam et gaudium. **D**ominus quod mirabilis et dulcis
inest scripturis ordo dictionum: ubi desiderium amantis sem-
per excrescit: ubi sacietas nunquam parit fastidium: ubi esu-
res delectabilis iustorum. ubi nimietas non arguitur:
sed importunitas crebra magis laudatur. **I**n hac notitia
rerum salutarium discitur: in hac rite credentibus vita
eterna promittitur. **S**cripture etenim preterita sine falsi-
tate describunt: presentia aliter quam videntur ostendunt:
futura quasi ex certitudine coram denunciant. **E**t ubique in
eis veritas regnat: ubique virtus diuina irradiat: ubique
a iij

amimus L. 2.
ly quibus 29.

Hō carnalis
scilicet nō
regul. 30.

carnis vitia
interior
50
orium

Scientia
1. 2.
3. 4.
5. 7. 8.

Sacra scri
ptura

Honor 22
diuitie mudi

ad animarum salutem necessaria panduntur legentibus.
Quid em̄ utilitatis et suauitatis non cōtinetur in litteris
sanctis: si pura intencōne legantur? Ibi est quod fortis
comedat: ibi qđ paruulus sugat. Ibi veritatē facti histo
ria denūciat: ibi allegoria fidem roborat: ibi mores tro
pologia format: ibi ad celestem patriā anagoga mentem
leuat. Tota virtutibus plena est: si deuota et pura inten
tione legatur. Nichil ibi ociose positū est: nichil sine cau
sa misterij conditū. Omnia misterijs et pietate plena sūt.
Nam has lras ratio humana nō reperit: sed homini
bus olim sanctis virtus celestis infudit. Quas tūc bene
datur intelligi: quādo eas vera et vtilia p̄dicare mens de
uota crediderit. Carnalis autē homo. quantacūq; inflex
tur scientia: sacras scripturas nō potest intelligere: quia
vera scientia scripturarū. humilitas deuota est mentium.
Amator scientie sacre veraciter studiosus. quietem cordis
facile cōsequitur: quia dū doctrine scripturarū intentus
est: minus de vanitate mundi pulsatur. Veraciter enim
dixit ille beatus. Ama scientiā scripturarū: et carnis vi
tia nō amabis. Si a talibus studijs mens humana nō
tepesceret: qđ felix status interioris hominis vigeret. Si
ocij tempus non haberet mens inquieta mortaliū: non
pateret tā facilis aditus sordibus vicioꝝ. Si claustrales
nostri nūc scripturarū studijs veraciter ut olim insisterēt:
qđ vtilis et sibi et ecclesie catholice existerēt. Scientia em̄
scripturarū est. que humiles vtiliter ponit in sublimi: pau
peres ditat. despectos glorificat. deuotos iuuat. p̄latos
ornat: a seculo monachos segregat. vicijs purgat: virtu
tum gradibus exaltat. Ipa est em̄ que fidem format: car
ritatē ordnat. spem erigit: iusticiā colit. temperantiā in
struit: prudentiā dirigit ad regulā pietatis. Sacra scri
ptura fons est sapientie. semita iusticie: forma discipline:
apōtheca salutis. māgistra veritatis. Hanc si amaueris
veraciter inuenies: et si in cōmictu eius permanseris. cor
tuū ineffabili gaudio delectabit: ita ut om̄es huius mū
di honores et diuicias in illius comparatione velut pul

hinc inijm

uerem contemnas exiguū. Docebit em̄ te aduersa mūdi
cūcta vincere: oblectamenta voluptatū spernere: pulchra
huius vite ut feda estimare. Si hanc sponsam dilectam
habueris. nunquā perniciose tristis eris: sed semp iocun-
dus. semp hilaris. semp in amore dei pficiens. Insuper
exaltabit te coram deo ⁊ hominibus: erisq; in ore omniū
admirabilis: et maiores tui venerabūtur te. Non erit qui
contradicat sermonibus tuis: habebis amicos reges et
principes: et de remotis terre mittent eulogia tibi. Eris
sine ambitu gloriosus: et sine timore reuerendus. Ineffa-
bile donū cōsequeris ab ea. et venerabilis eris corā omni-
bus hominibus. Liberabit te a vinculo carnis hui⁹ cor-
rupte: et ducet ante thronum altissimi regis: vbi sto-
la iocunde immortalitatis vestieris. Fortis est mater hec
et valde honorifica: qua precedente castra inimicorū trāsi-
bis securus. Dabet em̄ dei cognitionē amicā. Quisquis
igitur es q̄ anime tue salutē diligis: ab hac magistra nō
discedas: eius p̄cepta noli negligere. ut ad amorem dei
valeas puenire. Ad cuius cōtinuandam amicitia: copia
sanctorū voluminū tibi necessaria est. Sine libris enim
ad eius familiaritatē non venies.

admiranda
mūdi.

tristitia

librorū
copia

De veterū diligentia et amore ad libros.

Cap. iij.

Iam nūc igitur exemplo veterū etiā gentiliū.
ad amorē librorū te quantū licet excitare con-
nabor. Plus em̄ aliquādo exempla proficiūt
q̄ verba: quia dū et alios qđ iubemur prius
fecisse conspiciamus: minus de laboris duricia formida-
mus. Quod autē singulare pponitur: a suscipiente gra-
uius iudicatur. Gaudet infirmitas humana. cōsortio plu-
rimorū: et minus terret a multis crebrius v̄sitatū. Si
ergo ppendimus quantam veteres in colligendis libris
habuerint diligentia: studia nostra velut puerorū ludus
nichil a pparebūt. Nullis illi pepercerūt expensis: nullos
formidarūt labores: quib; librorū multitudinē potuissent